

Необхідність гігієнічної регламентації небезпечних та шкідливих факторів фізичної, хімічної та біологічної природи, присутніх у середовищі життєдіяльності людини, та їхньої державної реєстрації, а також вимоги до проектування, будівництва, розробки, виготовлення і використання нових засобів виробництва і технологій, гігієнічні вимоги до атмосферного повітря в населених пунктах, повітря у виробничих та інших приміщеннях встановлює Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення України».

Законодавство України про охорону праці за роки незалежності України суттєво оновилося. Значна робота проводиться щодо адаптації українського законодавства з охорони праці до вимог Європейського Союзу.

Разом з тим фахівці вважають, що чинний Закон «Про охорону праці» не відповідає сучасним вимогам України, містить застарілий та неефективний спосіб державного регулювання безпеки та здоров'я працівників (Волков В. та ін.).

Підготовлений проєкт нового закону з проблем охорони життя та здоров'я працівників («Про безпеку та здоров'я працівників на роботі»), який розроблено з метою формування нової національної системи запобігання професійним ризикам шляхом впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу у сфері організації безпеки та здоров'я працівників та імплементації положень Директиви Ради 89/391/ЄЕС про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі, який опублікований у відповідних виданнях і який активно обговорюється в суспільстві, буде сприяти подальшому покращенню умов праці, підвищенню її безпеки, продуктивності та якості.

Людмила ДОБРОБОГ

професор кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна),
доктор юридичних наук, професор

СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Всесвітній банк та Всесвітній економічний форум, використовуючи оцінки бізнесменів, аналітиків, оцінюють країни світу від 0 до 100 на підставі сприйняття корупції у державному секторі. Більшість країн світу у 2022 р. мають низькі результати з щорічного Індексу сприйняття корупції

Transparency International. Індекс сприйняття корупції в Україні у 2021 році залишився на рівні 2018 року [1]. Тому у 2022 р. послі країн «Великої сімки» (G7) у Києві продовжили роботу в Україні щодо проведення необхідних реформ. Пріоритети роботи містять три блоки: «справедливі та стійкі інститути», «процвітаюча економіка», «безпечна держава». Одним із основних напрямів роботи буде інтеграція в ці блоки прав людини та гендерної рівності, включаючи сфери безпеки та оборони. Питання щодо боротьби з корупцією відносяться до першого блоку реформ², тобто «справедливі та стійкі інститути» [2]. Разом з тим, необхідно додати, що в Україні, починаючи з 2017 р. немає стратегічного бачення подолання корупції. З 2020 р. нова п'ятирічна стратегія, яка розроблена за участю великої кількості експертів, знаходиться у Верховній Раді. У листопаді 2020-го вона була проголосована в першому читанні, далі в березні 2021 р. профільний комітет закінчив розгляд поправок та її підготовку. Але Верховною Радою України вона не була прийнята [3].

Отож, корупція є серйозною проблемою для українського суспільства. За результатами базового дослідження Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) «Стан корупції в Україні», вона була оцінена як одна з чотирьох найбільш серйозних проблем у країні поряд із низьким рівнем життя населення, злочинністю та дорогим і неякісним медичним обслуговуванням. Однією зі сфер, де корупція є найбільш розповсюдженою, є сфера вищої освіти [4].

Лабораторією соціологічного моніторингу ННІ ЗНПК Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ протягом жовтня 2021 року здійснювалось соціологічне дослідження щодо корупційних ризиків у сфері ВНЗ. Мета дослідження – з'ясування ставлення студентської молоді до корупції взагалі та до корупції у вищій школі зокрема. Предмет дослідження – уявлення про корупцію, шляхи та методи її подолання. Дослідження не передбачало визначення рівня корумпованості конкретного ВНЗ та/або їх факультетів. Вивчалась думка студентів ННІ права та інноваційної освіти.

У трійці основних причин розповсюдження корупційних проявів у вищих навчальних закладах є: загроза відрахування (67,2 %), небажання здобувачів вищої освіти взагалі навчатися (58,9 %), складність для здобувачів певної дисципліни (54,1%).

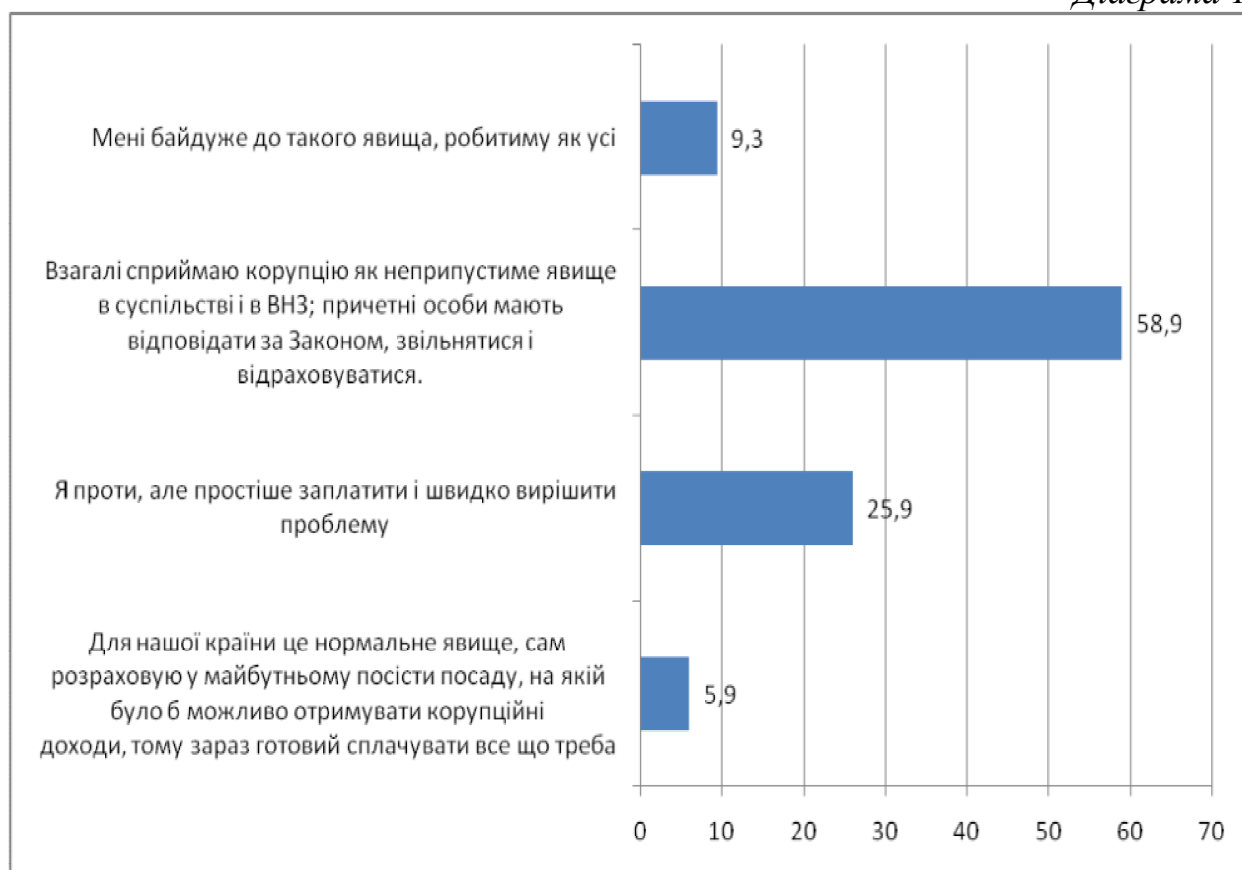
Основними причинами того, що у вищих навчальних закладах вдаються до отримання неправомірної вигоди є такі: упевненість в тому, що цей факт не буде підданий розголошенню (50,4%); низька оплата праці

²До першої групи пріоритетів також віднесено: судова реформа (запуск та ефективна робота Етичної ради Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії судій, продовження реформи Офісу Генпрокурора та Державного бюро розслідування; прийняття Національної антикорупційної стратегії, підвищення незалежності та ефективності Вищого антикорупційного суду

(50,2 %); не цінують своєї репутації (29,5%).

Переважна більшість респондентів сприймають корупцію як неприпустиме явище в суспільстві і в ВНЗ; причетні особи мають відповідати за Законом, звільнитися і відраховуватись (58,9 %). Майже 26 % опитаних засуджують корупційні прояви у ВНЗ, але цій групі простіше заплатити і швидко вирішити проблему. 6 % респондентів констатують, що для нашої країни – це нормальне явище. Особа сама у майбутньому розраховує посісти посаду, на якій можливо було б отримувати корупційні доходи, тому зараз готова сплачувати все, що треба (діагр. 1).

Діаграма 1

До основних заходів, які знизили б рівень корупції у ВНЗ респонденти віднесли: складання іспитів у вигляді комп'ютерного тестування (49%), збільшити державне фінансування ВНЗ (35%), збільшити зарплату викладачам (34 %).

Більшість опитаних (82 %) вважають можливим навчання в ВНЗ, не сплачуючи за позитивні оцінки.

За наведеного вище правомірно зробити такі висновки:

Подолання корупції – це комплекс системних різнопланових заходів, які повинні бути спрямовані на конкретну ціль. А саме стратегія із чітким зрозумілим планом її виконання та вказівками, куди рухатись державі взагалі та учасникам процесу зокрема.

Корупційні дії як засіб досягнення цілей переважно засуджується

респондентами незалежно від того, про які цілі йдеться. Більшості опитаних не байдуже, яким шляхом (моральним чи аморальним) буде досягнуто поставленої мети.

У протидії корупції студенти розраховують передусім на власні знання сили та якості. Разом з тим, підтримка інших є суттєвою для багатьох, хто готовий протидіяти корупції у ВНЗ. З таких питань вони знають до кого і як можна звертатись.

1. Гурін А. Ситуація з корупцією у світі погіршується. *Дзеркало тижня*. URL : <https://zn.ua/WORLD/situatsija-s-korruptsiej-v-mire-ukhudshaetsja-the-economist.html>.

2. Чекіс О. Безпека, економіка, антикорупція: послы G7 назвали пріоритети реформ в Україні. *Дзеркало тижня*. URL : <https://zn.ua/POLITICS/bezopasnost-ekonomika-antikorrupsija-posly-g7-nazvali-prioritety-reform-v-ukraine.html>.

3. Боровик О. Україна в індексі сприйняття корупції. Влада не виконала домашнього завдання. *Дзеркало тижня*. URL : <https://zn.ua/internal/ukraina-v-indekse-vosprijatija-korrupsii-vlast-ne-vypolnila-domashnee-zadanie.html>.

4. Корупція в Україні. Загальнонаціональне дослідження стану корупції у сфері вищої освіти. Базове дослідження. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Київ. 2008. URL : [file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/Rar\\$DIa9784.17144/4_cor_high_edu_ukr_ukr.pdf](file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/Rar$DIa9784.17144/4_cor_high_edu_ukr_ukr.pdf).

Лілія ЗОЛОТУХІНА

професор кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна),
доктор юридичних наук, професор

ЩОДО ПОРЯДКУ РОЗГЛЯДУ ТРУДОВИХ СПОРІВ

Однією з характерних рис методу трудового права є поєднання централізованого та локального, нормативного та договірного регулювання. Ця особливість методу трудового права є об'єктивною потребою, оскільки вона дозволяє створити гнучку модель регулювання трудових відносин, яка враховує особливості кожного підприємства. Інтереси роботодавця та працівників не завжди збігаються, а частіше вони є протилежними і тому необхідно знайти засіб, який би оптимальним чином забезпечив баланс цих інтересів. Відомо, що багато умов як трудового, так і колективного договору потребують фінансових, організаційних та інших зусиль з боку роботодавця, який не завжди зацікавлений поступатися своїми інтересами. Тому, нерідка ситуація, коли виникає конфлікт інтересів сторін трудових відносин, який може перерости у трудові спори.

Відповідно до ст. 221 Кодексу законів про працю, трудові спори